

Marek Florek, Aleksandra Gruszczyńska,
Andrzej Koperski, Anna Muzyczuk

Archeologiczne badania wykopaliskowe prowadzone na terenie Polski południowo-wschodniej w latach 1991—1992

Badania wykopaliskowe prowadzone w latach 1991—1992 na terenie Polski południowo-wschodniej obejmowały tereny 4 województw: krośnieńskiego, przemyskiego, rzeszowskiego i tarnobrzeskiego (tabela I). Były to w większości prace ratownicze na stanowiskach niszczonych i zagrożonych, pozostałe to badania stacjonarne, stacjonarno-ratownicze, sondażowe, weryfikacyjne, czy nadzory archeologiczne na terenie zespołów staromiejskich. Odmienną grupę stanowią badania terenowe metodami geofizycznymi na stanowiskach archeologicznych. Prowadzono je na terenie województwa tarnobrzeskiego: w Ćmielowie (stanowisko Gawroniec-Pałyga, osada KPL), Zawichoście-Trójcy (grodzisko WŚ), Słupi Nadbrzeżnej (grodzisko WŚ).

Wykopaliskami objęto 42 stanowiska (niektóre z nich to obiekty wielokulturowe) z różnych okresów od mezolitu do czasów nowożytnych. Zestawienie chronologiczne badanych stanowisk przedstawia się następująco:

mezolit — 2
neolit i wczesna epoka brązu — 13

epoka brązu i wczesna epoka żelaza — 15
młodsza okres przedrzymski i wpływów rzymskich — 7
wczesne średniowiecze — 11
późne średniowiecze, czasy nowożytne — 9
chronologia nie określona — 3

Z przedstawionego zestawienia wynika, iż przeważają stanowiska z neolitu, epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, wśród których najliczniejsze są osady i cmentarzyska grupy tarnobrzeskiej kultury łużyckiej. Ciekawą grupę stanowią osady kultury trzciniecko-otomańskiej na Podkarpaciu. Stosunkowo duża liczba stanowisk odnosi się do młodszego okresu przedrzymskiego i wpływów rzymskich, jak również wczesnego średniowiecza. Stanowiska z okresu nowożytnego to przede wszystkim zespoły staromiejskie oraz pałacowe.

Prace wykopaliskowe w latach 1991—1992 prowadzone były głównie przez archeologów zatrudnionych w miejscowych muzeach, służbach konserwatorskich, specjalistycznych spółdzielniach. Ponadto uczestniczyli w nich badacze: z Uniwersytetów w Krakowie, Lublinie i Warszawie; z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Krakowie i Warszawie.

Tabela I. Zestawienie stanowisk archeologicznych badanych w latach 1991—1992 (teren Polski południowo-wschodniej — województwa: krośnieńskie, przemyskie, rzeszowskie i tarnobrzeskie)

Lp.	Stanowisko	Gmina	Charakter stanowiska	Kultura lub chronologia	Rodzaj badań	Autor	Rok
woj. Krosno							
1.	Czarnorzeki	Korczyna	cmentarzysko kurhanowe	WŚ	stacjonarne	J. Janowski	1991—1992
2.	Krosno 5	m. woj.	miasto-Pałac	WŚ, Ś, okres nowożytny	nadzór archeologiczny	A. Muzyczuk	1991
3.	Niepla 7	Jasło	osada	WŚ, WEB?	ratownicze	A. Tyniec	1991—1992
4.	Pakoszówka	Sanok	osada	H, LT	sondażowe	A. Muzyczuk	1992
5.	Potok 6	Jedlicze	osada	KTO	sondażowe	J. Gancarski	1992
6.	Przybówka	Wojaszkówka	osada obozowisko	KPL KCSZ	stacjonarne	J. Gancarski, IAiE PAN Kraków	1991—1992

Lp.	Stanowisko	Gmina	Charakter stanowiska	Kultura lub chronologia	Rodzaj badań	Autor	Rok
7.	Sanok 56	Sanok	osada	ŚEB	ratownicze	M. Zielińska	1991
8.	Sanok-Olchowce 16	Sanok	osada	EB-GT	ratownicze	M. Zielińska	1992
9.	Świerchowa 2	Osiek Jasielski	cmentarzysko ciałopalne	SEB	weryfikacja stanowiska	J. Gancarski	1991
10.	Trzcinica	Jasło	kurhanowe?, osada lub obozowisko osada osada grodzisko	WEB-grupa pleszowska KMR, KTO WŚ	sondażowe	J. Gancarski	1991
woj. Przemysł							
11.	Bachórz 16	Dynów	osada	epoki prahisto- ryczne, WŚ	ratownicze	M. Parczewski	1991—1992
12.	Chotyniec „Cerkiew”	Radymno	cerkiew, cmentarz przy- cerkiewny	okres nowożytny	sondażowe	J. Kociuba	1992
13.	Przemysł-Plac Czackiego „K. Jezuitów”		zespół staro- miejski, koś- cielno-klas- tory, cmentarz przykościelny?	okres nowożytny	nadzór	E. Sosnowska	1992
14.	Przemysł — ul. Matejki „Podzamcze”	m. woj.	cmentarzysko szkieletowe osada	PŚ	ratownicze	A. Koperski	1991
15.	Przemysł — ul. Sierakowskiego	m. woj.	osada	neolit, EB	ratownicze	A. Košek	1991
16.	Przemysł — ul. Wodna	m. woj.	zespół staro- miejski	okres nowożytny	sondażowe	E. Sosnowska	1991
17.	Przeworsk — Park	Przeworsk	zespół pała- cowo-ogrodowy	okres nowożytny	sondażowe	E. Sosnowska	1991
woj. Rzeszów							
18.	Będziemyśl 1	Sędziszów Małopolski	dwór obronny	PŚ, okres nowożytny	stacjonarne	A. Lubelczyk	1991
19.	Borowa 11	Borowa	osada	KPL	sondażowe	P. Mitura	1992
20.	Borowa 19	Borowa	osada	GT	ratownicze	P. Mitura	1992
21.	Borowa 5	Borowa	cmentarzysko	GT	ratownicze	P. Mitura	1992
22.	Borowa 12	Borowa	osada, ślady osadnictwa	WOWR GT	ratowniczo- sondażowe	P. Mitura	1992
23.	Jazowa 2	Wiśniowa	grodzisko	XII-XIII w.	sondażowe	A. Lubelczyk	1992
24.	Korniaków Północny 4a	Białobrzegi	osada, ślady osadnictwa	POWR GT	ratownicze	A. Lubelczyk P. Mitura	1992 1992
25.	Łańcut 6 Zamek	Łańcut	fortyfikacje	okres nowożytny	sondażowe	A. Gruszczyńska	1991—1992
26.	Mielec	Mielec	osada, ślady osadnictwa	OWR mezolit, KPL, GT, WŚ	ratownicze	P. Mitura	1992
27.	Strzyżów 15	Strzyżów	osada, ślady osadnictwa	POWR EB, WŚ	sondażowe	A. Lubelczyk	1992
woj. Tarnobrzeg							
28.	Dacharzew 1	Wilczyce	osada, cmenta- rzensko płaskie, kurhan	KPL, KMR, inne	stacjonarne	M. Florek J. Ścibor	1992
29.	Jeżowe 38	Jeżowe	cmentarzysko kurhanowe	?	sondażowe	H. Wróbel	1991
30.	Kleczanów 1	Obrazów	osada, cmenta- rzensko przykoś- cielne	WŚ	stacjonarne	A. Buko	1991—1992
31.	Kleczanów 6	Obrazów	cmentarzysko kurhanowe	VIII—X w.	stacjonarne	M. Florek B. Bargiel J. Ścibor	1991

Lp.	Stanowisko	Gmina	Charakter stanowiska	Kultura lub chronologia	Rodzaj badań	Autor	Rok
32.	Kichary Nowe Dwikozy 2 „Pole Bolenia”	Połaniec	grób megalityczny, cmentarzysko płaskie, osada	KPL, KMR, CLP	stacjonarne-ratownicze	H.Kowalewska-Marszałek D. Cyngot	1991—1992
33.	Łęg 2		osada	mezolit, neolit, KT, GT	stacjonarne-ratownicze	B. Chomentowska J. Kalaga J. Michalski R. Mazurowski	1991—1992
34.	Łęg 3		osada produkcyjna	VI—VII w.	stacjonarne-ratownicze	B. Chomentowska J. Kalaga R. Mazurowski	1991
35.	Mydlów 37, 38	Iwaniska	osady cmentarzysko	KAK, KCSZ KMR	ratownicze	B. Bargiel	1992
36.	Kłyżów 26	Pysznica	cmentarzysko	GT H	ratownicze	M. Florek	1991—1992
37.	Pikule 2	Janów Lubelski	cmentarzysko	KPRZ MOPR	ratownicze	E. i K. Garbacz	1991
38.	Pysznica 1	Pysznica	cmentarzysko	GT	ratownicze	S. Czopek	1992
39.	Tarnobrzeg 5	m. woj.	osada cmentarzysko?	GT H KPRZ OWR	sondażowe	M. Florek J. Gurba	1992
40.	Tarnobrzeg Dzików 1	m. woj.	osada, zamek i fortyfikacje ziemne	od XIII w.	sondażowe	M. Florek J. Gurba	1991
41.	Wilkowa 1	Łubnice	cmentarzysko	KPRZ MOPR-OWR	ratownicze	E. i K. Garbacz	1991
42.	Zalesie 5	Jeżowe	osada	KT	ratownicze	H. Wróbel	1991

Zestawienie skrótów zastosowanych w tabeli: epoki i okresy — WEB wczesna epoka brązu, SEB — starszy okres epoki brązu, ŚEB — środkowa epoka brązu, EB — epoka brązu, H — okres halsztacki, LT — okres lateński, MOPR — młodszy okres przedrzymski, WOWR — wczesny okres wpływów rzymskich, POWR — późny okres wpływów rzymskich, OWR — okres wpływów rzymskich, WŚ — wczesne średniowiecze, PŚ — późne średniowiecze, Ś — średniowiecze; kultury CLP — cykl lendzielsko-pogarski, KPL — kultura pucharów lejkowatych, KAK — kultura amfor kulistych, KCSZ — kultura ceramiki sznurowej, KMR — kultura mierzanowicka, KT — kultura trzciniecka, KTO — kultura trzciniecko-otomańska, GT — grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej, KPRZ — kultura przeworska.

Marek Florek, Aleksandra Gruszczyńska,
Andrzej Koperski, Anna Muzyczuk

Archäologische Ausgrabungsarbeiten auf den Gebieten Südostpolens, 1991—1992 durchgeführt

Zusammenfassung

Die Ausgrabungsarbeiten in den Jahren 1991—1992 auf den Gebieten Südostpolens umfaßten folgende Wojewodschaften: Krosno, Przemyśl, Rzeszów, und Tarnobrzeg. Die Mehrheit davon bildeten Rettungs-, stationäre, stationäre Rettungs-, Sondierungs-, Werifizierungsarbeiten, oder archäologische Aufsichten auf den Gebieten altstädtischer Komplexe. Es wurde auch Geländeuntersuchung geführt, mit geophysikalischen Methoden, auf den archäologischen Fundstellen.

Untersucht wurden 42 Fundstellen (einige davon umfaßen mehrere Kulturen) aus verschiedenen Zeiträumen vom Mesolithikum bis zu der Neuzeit.

Chronologische Zusammenstellung der Untersuchten Fundstellen:

Mesolithikum

— 2

Neolithikum und Frühbronzezeit — 13
Bronzezeit und Früheisenzeit — 15
jüngere vorrömische Zeit und die
römische Kaiserzeit — 7
Frühmittelalter — 11
Spätmittelalter, Neuzeit — 9
unbestimmte Chronologie — 3

Die obigen Untersuchungen wurden hauptsächlich von den in entsprechenden Museen, Konservierungsdiensten, Spezialgenossenschaften angestellten Archäologen durchgeführt. Außerdem nahmen daran Forscher von den Universitäten in Kraków, Lublin und Warszawa teil, sowie die vom Institut für Archäologie und Ethnologie der Polnischen Akademie der Wissenschaften.

Александра Грущиньска, Марек Флёрек,
Анджей Коперски, Анна Музычук

**Археологические раскопочные исследования,
проводимые на территории юго-восточной Польши в годы 1991—1992**

Резюме

Раскопочные исследования в годы 1991—1992 на территории юго-восточной Польши охватывали: кросненское, пшемыское, жешувское и тарнобжегское воеводства. По большей части — это были работы спасательного типа, опросные, верификационные или археологические нагзорое в районах старогодских ансамблей. Кроме того проводились местные исследования геофизическими методами в археологических местах.

Раскопками были охвачены 42 места (некоторые из них — это многокультурные объекты) из разных периодов, мезолитом хачиная и до современности.

Хронологическое сопоставление исследованных мест представляется следующий образом:

неолит и ранняя эпоха бронзы	— 13
эпоха бронзы и ранняя эпоха железа	— 15
младший предримский период	
и периодимского влияния	— 7
раннее средневековье	— 11
позднее средневековье, современные времена	— 9
неопределённая хронология	— 3

Вышеприведённые исследования проводились главным образом археологами, занятыми в местных музеях, консерваторских службах, специальных артелях. Кроме того в них принимали участие исследователи из Краковского, Люблинского и Варшавского университетов, из Института Археологии и Этнографии Польской Академии Наук, Отделение в Кракове и Варшаве.